Kelecsényi László

A feledés veszedelme

3. rész

Sietni kell, legalábbis nekem sietnem kell, ha utoljára el akarok mondani mindent, amit fontosnak hiszek. Elvégre nem élhetünk örökké. Unalmas is lenne. Párszor próbálkoztam azzal, hogy belegondolok a végtelenbe, pontosan a matematikai végtelenbe. Hát, nem ment. Amikor ott tartottam gondolatban, hogy most akkor talán itt az ideje… Akkor mindig jött a figyelmeztetés, hogy nemhogy vége, minden folytatódik tovább. És akkor leálltam. Nem, az emberi agy képtelen ennek a felfogására. Passz, el kell engedni. Ahogy Istenről sem alkothatunk magunknak igazi képet. Csakhogy Őt nem kell elengedni. Mindig visszatérünk hozzá. Van úgy, hogy távolabb jutunk tőle, mint én is nagyjából tizenhat éves korom környékén. Akkor köszöntöttek be az életembe más istenek, a függőleges síkokra vetített árnyak, melyek, avagy inkább akik, éltek, mindannyiszor életre keltek, ha a vetítőgép ívlámpája átvilágította azt a vegyszerrel rögzített képkockát, másodpercenként legalább tizenhatszor, sokkal inkább huszonnégyszer. Az istenekért fizetni kellett, hol ennyit, hol annyit. Néha csak két forintot, olykor tízet, jóval később sokkal többet, de ez is perselypénz volt, csak ott a teremben, ahol pap nélkül celebrálta a mozigépész a szertartást, áldás nélküli áldással mehettünk az utunkra, ahová a napi rutin sodort minket. Mindig mondtam is magamban, néha másoknak is, hogy csak egyetlen kívánságom van az életemben, újra végig nézni minden mozgóképet, amiket addig a napig, melyik napig is, láttam a vásznakon, falakon, szobákba behurcolt dobozok ernyőin. Azt hittem, így örökéletű lehetek. De hát mégis itt vagyok, igaz, megint várakozó állásponton. De Istennel szemben, azzal az egyedülivel szemben, nem állhatunk nyerésre. Lévén, hogy visszataláltam hozzá, ám hogyan, azt most nem mondom el, mert senkit sem akarok téríteni, lökdösni a hithez. Majd egyszer, talán még ebben a regényben. Különben is, hiszékenyen nem lehet regényt írni, csak kételkedve. *De omnibus dubitandum …*

Médium vagyok. Csak azt írom le, amit súgnak. De kicsoda súg? Amíg ez tisztázódik, mindenesetre mesélnem kell tovább a történetemet, amely nemcsak az én történetem, másoké is, de ők hallgatnak. Vagy ki tudja, egy magányos szoba félhomályában ők is írják a magukét, ahogyan ők látták, megélték a múltjukat.

A temetőben járva, Farkasréten, egy vasárnap rábukkantam Horváth Zsuzsa sírjára. Nem is az övére, hanem a párjáéra, a szociológia tanáréra. Azzal leptek meg, hogy Csákó Mihály fényképe ott virított a sírkövön. Nem a szokásos keretbe foglalt portré, amit aztán felragasztanak, hanem csak úgy odatéve, azaz kitéve az időjárás viszontagságainak, s az esetleges sírtolvajok szeszélyének. Ám ki lopna virág helyett egy átázott színes fotót, hacsak a keretéért nem. Közelebb léptem, s akkor láttam meg Zsuzsa nevét. Csak ő lehetett, az évszámok stimmeltek. Ott nyugodtak a közös sírban, ha ugyan egy urnában, por alakban lehet nyugodni? De hát ez vár most rám is, de ezek a hórukk emberek elmentek, az áramszünet nem hagyja őket dolgozni.

Zsuzsa mindjárt ez első egyetemi órán felhívta magára a figyelmet, legalábbis az én figyelmemet. Rövid, igen rövid miniszoknyákban járt, s ha leült és keresztbe tette a lábait… De nem folytatom. Mégiscsak egy halottról beszélek, aki ugyan korán halt meg, nagyon korán, nem tudom, hogy nem az állandó cigarettázás miatt-e? Lehet. Ritkán szólt hozzá, alig kérdezett, de akkor – engem mindenképpen – elvarázsolt mély beszédhangjával. Ha énekelt volna, egész biztosan altban teszi. De nem tudtam, énekel-e? Semmit se tudtam róla, most meg azt nem tudom, miért nem közeledtem hozzá? Vártam egy újabb szerelmet? De ő is lehetett volna a jövevény. Akkor már elszakadtam Évától, az orvostanhallgató lánytól, s még odébb volt Anna megjelenése, a versmondó lány, akibe látványosan belehabarodtam, s aki ma is él valahol Írországban, Corkban, ha igazak a felőle érkező hírek. Zsuzsa is lehetett volna a következő szerelem, de nem lett az, el is tűnt a tancsoportból, mert átment levelező hallgatónak.

Mindenkit nem lehet megmenteni a karmájától. Engem sem lehetett.

Elgondolkodtató, hogy miért nem szeretek utazni. Talán valamilyen félelemből ered. Amikor kétéves koromban Tinnyére vittek nyaralni, és jött a gőzmozdony, komolyan mondom, halálfélelem fogott el. Hatalmas fekete tömege iszonyúnak tetszett. Akkor se volt jobb, amikor túljutott rajtunk, várakozókon, mert fel kellett lépjek a túl magasan fekvő lépcsőkre, majdnem mászni, négykézlábazni. S ez nem volt elég; Tinnyének nem volt saját állomása, buszozni kellett, azaz dehogy buszozni. Egy teherautó platójára nyomtak föl a segítők, a felszállás még anyámnak sem volt kis feladat. Nem tartott két óráig sem az út, de nekem egy örökkévalóságnak tetszett.

Felnőttként meg a csomagolást untam, de halálosan. Na és a repülés, arról ne is beszéljünk. Egyszer, Bulgária fölött, Várnába tartva legörvénybe került a gépünk. Mit tehet ilyenkor az író? Előkaptam a noteszemet, s olyasmiket írdogáltam bele, amit nem mutatnék meg senkinek, nem is

tudnám, mert az októberi utazásunk után, januárban örömmel váltam meg tőle.

A tengerparton már jól éreztem magam. Kellemes társaságban töltöttem a fesztivál napjait. Habzsoltunk, én legalábbis habzsoltam a könnyű és édes tortákat, öt-hat szelet után sem éreztem émelygést tőlük. A Fekete lett az első tengerem, csak a lábamat mártottam bele, de a homokjába beleírtam a szerelmem nevét, újra meg újra, nem törődve vele, hogy jön a dagály, s majd elmossa az írásomat, ahogy az idő teszi majd ezt ezzel az utazási emlékekkel.

Szinte csak a Monarchiában jártam, abban a rég felbomlott államalakulatban, amelyben talán jobban éreznénk ma magunkat. Bécs, Salzburg, Kassa, Krakkó, Várad, Szabadka, Pozsony, Prága, Velence. Az Adria, a Lido, a temetősziget, Pound sírja, a Les Bains szálloda. Odaképzelve Viscontit és Dirk Bogardot, a száz évvel korábbi időket, amikor még teljes volt minden. Vagy mégsem? De hinni lehetett benne.

Utazás Szentendrére. Előbb találkoztam a városka legendájával, mint magával a várossal. Jártunk szorgalmasan vasárnaponként Anna szüleivel a hegyoldalban fekvő nyaralójukba. Szedtük a vadon termő piros szedret a műveletlen kertben, azonnal ellakmározva, amit gyűjtöttünk, nem törődve Anna anyjával-apjával, ahogy ők se nagyon hederítettek ránk, hagyták, hogy megbújjunk az ágak között, hogy egymást is kóstolgassuk, ne csak a pirosló gyümölcsöt. Ha nem tartottak velünk, mert ilyen kirándulásunk is akadt, akkor bekuckóztunk a házba, az ajtót sem zártuk be, minek is tettük volna, és egymást fogyasztgattuk, ölemben hintáztatva Annácskát, utazva egy várva várt teljesség felé. Össze is jött, be is telt az örömünk, jóleső fáradtsággal nyúltunk el utána a keskeny gyerekheverőn, amit ide pateroltak ki a zuglói bérvillából, ahol az egészet kezdtük, másikunk kicsomagolását, ahogy Panna mondogatta pajkoskodva.

Szentendre városa azonban csak évek múlva, jóval a szakításunk után lett nekem igazi városélmény, amikor egyedül kibumlizva, fényképezőgéppel a kezemben jártam be utcácskáit, sétám után megebédelve a Görög Kancsóról elnevezett étteremben. Aztán még sokszor tettem meg az utat a HÉV végállomástól a városon túlra, egészen a pismányi dombokig, találkozva valakivel, egy ifjú leánnyal, aki aztán alaposan átrendezte az életemet. De erről még korai lenne beszámolni.

A lányok – angyalok. Jó pár évvel ezelőtt jelent meg ilyen címmel egy novellám az ÉS-ben, vagy nem is ott, hanem másutt, talán a *Tekintet* folyóiratban, vagy annak jogutódában, már nem emlékszem. Ki kellene keresni, de minek? Valami olyasmiről szólt, hogy kamaszkoromban két, akkoriban, úgy értem az akkori életkoromban nagy korkülönbségű „sze-

relmem" volt a házunkban. Idézőjelbe raktam a szót, mert egyik sem volt igazán szerelem, nagy szerelem meg semmiképpen. A harmadik emeleti lány öt évvel volt több nálam, a második emeleti pedig hattal ifjabb. Ez a szokás, ha ezt szokásnak lehet nevezni, elkísért további érzelmi utazásaimon. Megvolt a plusz, és megvolt a mínusz. Akit gyászoltam joghallgatóként, arról most ne beszéljünk, azaz én ne beszéljek. Az élők pedig, nos, ők egyre fiatalabbak lettek, mint én voltam és vagyok.

Mi ez? Lázadozás az idő konok törvénye ellen? Lehetséges.

De az is lehet, hogy a korcsoportom tagjai lezárták az életüket. Semmi váltás, semmi ugrás, csak a megszokás, a rutin, a mindennapok taposómalma. Ebből nem kérek, ebből én kiszállok, köszönöm szépen. Ha a Jóisten, legalábbis eleddig, megadta azt a kegyelmet, hogy nem veszítettem el a nyitottságomat, az érdeklődésemet, a kíváncsiságomat, akkor ki vagyok én, hogy lemondjak a következményekről? Hebbel Juditjának kérdése ez. Valahogy így szól: ha Isten közém és a tett közé a bűnt állította, ki vagyok én, hogy ellentmondjak neki? No persze, Judit kezében kés van, és a hazáját készül megmenteni. Én csak egy lelket szeretnék megmenteni, és nem a sajátomét.

Eloltottuk a tüzet. Csak aztán indultunk hazafelé, hogy mi, fiúk levizeltük a tábortűz gödrét, nehogy az erdő kárt szenvedjen miattunk. Jó volt a lecsó, amit összedobtunk hirtelen, meg a néhány doboz hideg söröcske a hűtőtáskák mélyéről. Indultunk hazafelé, át a hegyen, egy buszmegálló felé.

Akkor csapott be a villám.

Már javában a hegyoldali kertváros házai között jártunk, amikor észrevettem őt. Nem lehetett nem meglátni, a kerítésük ugyanis nem sokat takart el a házukból és a gyümölcsfák övezte telek zöldjéből.

A lány egy hintaágyon ült, olvasott valami könyvet, aztán lapozott, és leengedte a fűbe, mert arra kódorgott egy szürke cica, aki felugrott hozzá, és pofácskáját a karjához dörgölte.

Megálltam és néztem őket. Láttam, hogy a lány végigdől az ágyon, magára vonja a kis bundás jószágot, és játszani kezd vele. Lemaradtam a többiektől, nem érdekelt, ki jár élen a távolságibusz-megálló keresésében. Néztem, nem igaz, bámultam, hogy a szertelen vörös hajfonatok hogyan borítják el a kislány mellkasát. Az arcát nem láttam jól, a figura tetszett izgalmasnak, a hinta-palinta kötött le, aggódtam, nehogy kiessen belőle, s megüsse magát a füvön.

„Anita, ne mozogj", hallottam egy hangot, s amint jobban szemügyre vettem a kertet, láttam, hogy egy festékfoltos kezeslábasban tevékenykedő alak ecsetjével vonalakat húz egy kopott állványra kifeszített vászonra.

„Ne izgulj, apa, nem fogok leesni”, hallottam a lány hangját, s ha nem látom, hogy belőle szakad ki ez a mondat, kerestem volna a forrását. Olyan mélyről jött, olyan kedvesen szólt, annyira érzékinek hatott, hogy csak álltam, s nem tudtam tovább menni, pedig már kiabáltak odalentről a fiúk, hogy mindjárt jön a busz.

Iharos út 1. Név nem szerepelt a bejárati fehér kapun, csak utca a házszámmal. Sokat érek vele, mondtam magamban, de valahogy a nap hátralévő részében sem tudtam megszabadulni a hintaágyon fekvő vörös-hajú lányka emlékétől. Anita, legalább ennyit tudtam róla.

Volt már nekem egy Anitám. A HÉV-en láttam meg. Egy sarokba húzódott be, és az tűnt fel, hogy belebújik valamilyen írásos jegyzetbe, föl nem nézne a világért sem, bármenyire is figyelem. Különben még ez volt rajta a legfeltűnőbb: nem törődik a világgal, olvas, lapoz, aztán tovább olvas. Nőiességét jól rejtegette, nem is figyelt föl rá senki rajtam kívül. Sapka alá bújtatta az arcát, kopott kék farmer és valami jellegtelen téli-kabát tüntette el a kíváncsi tekintetek elől. Egyszerre szálltunk le, de gyor-san eltűnt a békásmegyeri állomás tömegvándorlásában. Engem várt a főiskola és a hallgatók. A téli államvizsgaidőszak utolsó napja volt, jöttek a keresztfélévesek, akik a legvégső alkalomra hagyták, hogy számot adja-nak a tudásukról.

Kitalálják, hogy mi történt? Hát persze, a lány a HÉV-ről. Az utolsók között lépett be a terembe, megmutatta a személyi kártyáját, tételt húzott, és leült leghátsó padsorba

Nem hittem a szememnek. Kétségtelenül ő az. Sudár alak, csinos fehér blúz, a felső gombok nyitva, és egy igen feszes fekete színű (ugyan, a fekete nem is szín) sztrecs anyagból készült szoknya. Somogyi Anita így állott bírái, akarom mondani vizsgáztatói elé.

Ezt a lányt nem engedem el, fogadtam meg magamban. Amikor végzett, és a többiekkel az eredményhirdetésre várt, kimentem hozzá, s néhány mondattal megnyugtattam. A tételeire jól felelt, és a szakdolgozata védése is meggyőzte a tanár urakat és hölgyeket – főképp engem. Hálásan pillogatott, rám emelte ferde metszésű kék szemét. Eredményhirdetés után utána lopakodtam. Nem sietett el, ácsorgott a diáktársai mellett, de látszott, hogy nem sok köze van hozzájuk. Meg-látott, és hálásan mosolygott.

Megszűnt a tanár-diák viszony. Telefonszámot cseréltünk, hosszú beszélgetések zajlottak, a friss diplomás leányzó (média-tömegkommuni-káció szak) sajnos vidéken lakott, egy határszéli dunántúli városban, de nyitottnak mutatkozott, hálásan fogadta közeledésemet.

Mi jön most?

Mivel kellene ezt a regényt folytatni? Az olvasók nyilván Anitával való kapcsolatomra kíváncsiak, de arról nincsen több mondanivalóm. Nem történt semmi.

Hogy van egy másik Anita? Sugdosnak a figyelmes olvasók. Igen. Van is, meg nincs is. De erről most nem mondanék többet. Legyen ez egyelőre az én titkom, illetve a mi titkunk. A nem-Anita Anitáé meg az enyém.

Aki egyetemen tanít, az járt is egyetemre. Én is jártam, persze, hogy jártam. Ittam kávékat a manapság szétrohasztott állapotú Nárcisz tanszéken, bámultam a francia tanszék zárt folyosójáról a hidat és a hegyet, megmásztam a falépcsőt, ami az ötödiken tartott majdnem titkos drámaelemző szemináriumhelyiségéhez vitt, és láttam a lapostetőt, igaz, csak amatőrfilmen, mert egyik szereplője az angyalarcú, tinédzsernek és nem egyetemistának látszó csoporttársam játszott benne, és az öngyilkos ügynöki múltú avantgard rendező forgatta, akit kizártunk a Fiatal Művészek Klubja tagjai sorából, mert éjnek évadján a fütyijét mutogatta a folyton feketében járó csajoknak.

Hú, ez a bekezdés aztán elég sok lábjegyzetet kívánna. De mégse! Egy regényben vagyunk, nem szaktanulmányban.

Minden reggel újrakezdés. Mindig újra meg kell teremteni a kapcsolatot a külvilággal. Mintha egyszerre újra a teremtés kezdetén volnánk. Keresni kell a szavakat, mondatokat formálni, s közben gondolkodni is. Mintha egy hosszú repülőút során a pilótának a levegőben kellene újraindítania a gépét. Szép kis helyzet, ugye?

A dramaturgnő nagyon szókimondó; rögtön elveszi az élettől, amire szüksége van. Nem kertel, kimondja, amit gondol, kissé barbár módon közli a véleményét mindenről. Ezesetben egy Piaf és Cocteau találkozásáról szóló kis dramolettről nyilatkozik. Köztudott ugye, vagy ha nem, akkor mostantól az, hogy a minden művészeti forrásban megmártózó költő és a semmit sem bánó énekesnő igencsak kedvelték egymást, olyannyira, hogy amikor a kis veréb elrepült az örökkévalóságba, a poéta huszonnégy óra múlva követte. Ezzel behúztak engem a csőbe, méghozzá alaposan. Írtam ugyanis valamit róluk, mert *A költő vére,* ez a tobzódó filmremek izgatta a fantáziámat. Elő akarták adni, illetve már benne is voltak a szervezésben, amikor elakadtak, s engem kérdeztek, lenne-e kedvem esetleg eljátszani az agg költő szerepét?

Más se hiányzott. Mióta kukta voltam egy iskolai karácsonyi ünnepségen, nem idegenkedtem a szerepléstől. Legyen, mondtam magamban. Ha nekik kellek, akkor játszom, akkor eljátszom a nem is agg, mindössze hetvennégy évesen távozó, minden műfajba belekóstoló, orfeuszi lantos alakját.

Akkor csapott be a következő villám.

Szövegemet mormolva sétáltam le a pinceklubba, ahol a próbák zajlottak. Többé-kevésbé ismeretlen alakok lézengtek az okos dramaturg asszony társaságában. Tisztelettel köszöntöttek, mert láthatták a pofázmányom néha a képernyőkön. Magam is meglepődtem, ki mindenki ismer, kicsoda köszön rám néhanapján. Otika rögvest hosszú monológba fogott, valahogy mindig Ádámnál és Évánál kezdte a mondókáját. Jó-jó, de hol van Éva? Nem láttam senki alkalmatos perszónát, aki Édithet domborítaná a szövegezésben, hacsak … S ez a villám. A sarokban egy gyereklányszerű alakzat küzdött egy méretes szendviccsel. Sapkával a fején, kis prémes mellényben ült egy zsámolyon. Való igaz, már nem fűtöttek, idelenn a kinti Celsiusoknál jóval kisebb hőmérséklet uralkodott.

Godi, ha jóllaktál, részt vennél a próbán?

Otilia így dörrent a leányra, aki eldugta a kenyerét, és gyorsan mellettünk termett.

Mi az, hogy Godi? Hiszen ez a lány nem más, mint Anita, akit a pismányi kert hintaágyán láttam.

Hogy engem igazoljon, lekapta a sapkáját, és bemutatkozásra nyújtotta a kezét. Vörös haja jóformán a derekáig ért, ám a tenyere nem lángolt, ellenkezőleg, mintha egy jégkrémet nyomtak volna a markomba.

Godi? Micsoda név ez? S hol van Anita? Én csalódtam vagy a világ játszik velem?

A világ a bátraké. Vajon lehet-e még megváltozni? Ugyanis világéletemben gyáva voltam. Azok voltunk, szinte mind. Nem álltam egyedül. A bátorságunk addig terjedt, hogy meglógtunk a kötelezettségeink elől. Hová is? Moziba, mozikba mindenképpen.

Tombolt a nyár és tomboltunk mi is. Megnéztünk mindent, amit elénk tálaltak, kivétel nélkül. Elvetődtünk mindenhová, ahol filmeket vetítettek. Szegény barátom, akit gyávasága a fehérvári temetőig, egy súlyos fekete márványsírkő alá sodort, talán később elmesélem, hogyan s miként, velem tartott mindenhová. Ültünk Tiborral a Rózsák terén, a templom előtti kis parkban egy padon. Zsebünkben mozijegy, egy forint ötvenért, mert a közeli kis utánjátszóba ifjúsági bérlettel ennyibe került az a papírszelet, mely az üdvösséget, a megváltást ígérte, holott odabenn, a Steindl Imre tervezte épületben is kínálkozott volna egy kis megváltás, de erre csak később került sor. Bajunk nem eshet, a Honvédban nemsokára felhangzik a Rákóczi induló, addigra ott leszünk, de most a téren vagyunk, van még időnk, talán egy félóra, mert siettünk, hogy le ne késsünk, hogy kapjunk jegyet, hogy legyen valami, akár olyan mozgókép, amit már

láttunk, de nem baj, az imádságot is ismételni kell, hát akkor abban a kis szentélyben, hogy ne lehetne ismétlésekbe bocsátkozni.

S akkor letelepedett mellénk egy fura alak. Nem tudom, miért mellénk ült, mikor a tér többi padjai üresen várakoztak, kire is? mire is? azt se tudom. Borostás arcú, feltűrt ingujjú emberke volt, ha a Rákóczi úton jön szembe, biztosan ellépek, kikerülöm. Nem tudtunk mit kezdeni vele, mert persze hogy szövegelni kezdett. Nem pénzt akart, ó nem, akkor még volt létbiztonság, emberünk biztosan kapott nyugdíjat vagy táppénzt, s volt hol álomra hajtani a fejét. Nekünk viszont nem akadt efféle találkozásunk a családi otthonok mégoly szeretethiányos működésének közepette sem.

Ennyi idő után bevallhatom, féltünk. Tibor is, én is. Fényes nappal ugyan mi történhetett volna velünk? Mégse éreztük jól magunkat. Húzódtunk volna el, vagy pattantunk volna föl, de nem mertünk. Mi volt ez? Úrigyereki jólneveltség? Frászkarikát! Gyávaság. Hiába gázolt bele az az alak a privátunkba, nem védtük meg magunkat. Terhes volt a dumája, egyáltalán, terhes volt az egész helyzet. Mit keresünk benne? Semmi dolgunk vele. Lassan becsöngetnek, nem tanórára, hanem a fapadlós kispiszkosban. Ott a helyünk, oda kell jutnunk, nem szabad késnünk.

Bekapcsoltam a fantáziámat. Kitaláltam, hogy csak levegőzni engedtek ki a közeli kórházból, vissza kell mennünk, mert jön a nagyvizit, vár minket a kórágy. Szegény Tibort várta is. Várja is majd egy New York-i közkórház, miután a postaládája nyitogatása közben leejti a kulcsát, s aközben megszúrják, majdnem elvérzik, de nem folytatom, rosszabb film lenne annál, amit mindjárt nézünk, sokkal, de sokkal rosszabb.

Így hát nem késtük le a híradót, csak az életünket, ki így, ki úgy.

Azt az egyént, *aki nem kockáztatta életét, lehet ugyan személynek elismerni; de nem érte el ennek az elismertségnek, mint önálló öntudatnak igazságát.*

Tanultunk, tanították nekünk ezeket a gondolatokat, hogy *egyedül az élet kockáztatása igazolja a szabadságot.* Érteni véltük, de mégsem értettük igazán, mert nem ültettük át a gyakorlatba. Esetleg csak jóval később, amikor nem abból a fekete egészvászon kötésű könyvből kellett megtapasztalnunk, amiből nemigen lehetett, hanem az életünkben, mikor kinek s hogyan, de eljött a pillanat, amikor kockára kellett tennie valamit, abból ami az övé volt, ami állítólagos biztonságot adott, ami ólmeleg nyugalmat ígért, majdhogynem csábított, de elpalástolta előlünk, mit is, talán a szépséget, igen, a dolog, azaz az élet szépségét, és a szentségét is, igen, ne szégyelljük szentnek feltételezni mondjuk a szeretetet, egy másik arc, egy másik tekintet befolyását életünkre.

Messzire vitt e gondolatsor. Akkor, eme szövegek tanügyi tanulmányozásakor egyikünk se gondolt ilyesmikre, örültünk, hogy valamiképp megemésztettük az állításokat, hogy értelmezni tudtuk az egyes szavakat, mondatokat. Hegel, a „döglött kutya", ahogy a feledékeny utókorának egyes prominensei vélték, tanítható lett, sőt, az egyetemi indexünkben osztályzatot lehetett, néhányunknak kellett szerezni a tantárggyá lett szöveg tanulmányozásából. Minden héten egy-egy kiválasztott részletet elemeztünk az első emeleti filozófiai könyvtárban, ahonnét a sarokerkélyről a digózók és a muskátlisok keveredő seregletére lehetett rálátni. Filmek születtek róluk, vászonra meg képernyőre kerültek a csajszikák, akik olasz fiúkkal randiztak, meg egyebeket is csináltak, és a világot megváltani igyekvő, a fősodorból kimaradó művészlelkek, akik a Váci utcai presszó kavalkádjában tanyáztak, és kerülték az efféle dialektikus gondolkodást, amire mesterünk igyekezett tanítani minket.

Így lett teljes a városkép. Ha kidugtuk az orrunkat, igaz, elég ritkán az erkélyre, láthattunk valamit az életből, míg odabenn, akik ottmaradtak, lányok és fiúk, húszas éveik elején, fejüket az aranybetűs címlap mögé rejtett, s 75 forintba kerülő, akkortájt drágának számító kötetbe bújva menekültek a gyakorlatból a teóriába, holott a filozófus-kortárs költőtől tudhatták volna, hogy sápadt minden teória, de zöld az élet aranyága. Valahogy így szól az idézet, nem nézek most utána, és az olvasószerkesztőt határozottan kérem, ő se tegye, mert ez is távolra lendít az élettől, amely szervezkedik, nyüzsög, gomolyog, s nem ellenünkre teszi mindezt, hanem a javunkra, ha van hozzá érzékszervünk, hogy észrevegyük a játékát, és részt kérjünk belőle, átlépjük a küszöböt, s kockáztassunk valamit zsetonjainkból a szabadság érdekében, még ha ezt a zsetont ezúttal Anitának vagy Godinak, vagy a Jóisten tudja kinek is hívnak.

Pesti regény? Mit lehet erről írni? Ordenáré passzió – írta az utolérhetetlen mester, azaz Krúdy Gyula. Aztán persze megírta a pesti regényét, amivel élete legnagyobb sikerét aratta, mert kulcsregényt írt, *A vörös postakocsi* száz év előtti olvasói önmagukat keresve lapozták a könyvet, és sokan rá is találtak személyükre, akkor aztán megsértődtek.

Miért nem tudja, érti vagy érzi az olvasó, ha meg is jelenik az oldalakon, az már nem ő, az másvalaki, egy teremtett figura, aki soha nem is létezett. Az író meg belehal, nem a teremtésbe, az értetlenségbe, az elfogultságba, a gonoszságba. Van erről egy történetem.

Egy népes művészcsalád egyik gyermeke megírta a múltját, Budapestet, a várost, a helyeket, ahol az ifjúsága zajlott. Meg is jelent a könyv, sikere is lett, s szerzőnk azt hitte, ezzel a művével majd tagja lesz annak a társaságnak, ahová vágyott, s ahol már réges-rég tag lehetett vol-

na, ha másik műfajával, a műfordítással felvételizik az illusztris többiek közé. Ugyanis egy világnyelv jeles tudójaként sok-sok modern szerző szövegét álmodta magyarra. Ám ő a regényével akart tündökölni, s ez lett a veszte. Ugyanis, megint egy ugyanis, elkövette azt a hibát, amit Krúdy mester nem tett, hogy saját nevükön léptette föl a szereplőket, vagy ha nem is úgy, annyira felismerhetően írta le a megtörtént históriákat, hogy mindenki magára ismert, és fürge léptekkel sietett az Ady-szobor tövében állongó népszerű könyvesboltba vásárolni, olyannyira, hogy a boltvezető hölgyeknek többször is utánrendelést kellett leadniuk a terjesztőnek.

Még ez sem lett volna nagy baj. Ám a felvételi cécó során, ahol a nevezett, azaz meg nem nevezett személy, nem lehetett jelen, egy kereken, vagy hogy ne mondjam sértőn, mielőtt engem is célba vesz, kerekdeden feminista szerző, aki Kolumbusz kontinensén gyűjtött, meglehetősen sokáig, szellemi tapasztalatokat, nemcsak az irodalom, hanem a mozgalom terén is, felszólalásával tönkrezúzta a műfordítóból szépíróvá válni akaró sorstársunk felvételi esélyeit. Ugyanis, már harmadszor ugyanis, ígérem többször nem, a rosszul kitalált szavazási szabályzat miatt legnagyobb többséget a tartózkodás kapta, így a szervezet nem értesíthette arról, hogy tagjai sorába zárta őt. Győzött a korlátoltság.

Ebbe a visszautasításba halt bele? Kérdezem csak, nem tudom. Tény, hogy napra pontosan két év múlva eltávozott az élők sorából. Regények még azért csak-csak születnek, szervezetek is működnek, úgy ahogy, de élni azért jobb dolog, az írásnál is, meg a tagosodásnál is.

El lehet rontani. Mindent el lehet rontani, így ezt a regényt is. Miért ne lehetne? Nem figyel oda az ember, jelen esetben én, aki írom ezt a micsodát, és hipp-hopp, máris zabba mennek a lovak (mindjárt utánanézek, hogy pontosan mit is jelent ez a szólás, ha ugyan szólás, és nem valami más nyelvi struktúra, nem voltam magyar szakos, s most ennek iszom a levét).

Ne rontsunk, javítsunk tehát, ha lehetséges. Szabaduljunk meg a tévedések, elvétések lehetőségétől is. Hagyjuk zsebben tárcát, kulcscsomót, telefont, no épp az utóbbit nem, mert hátha jön egy hívás, egy feltehetőleg, azaz alkalmasint fontosnak számító hívás, és akkor futkorászhatsz az előszobába, kaparászhatsz a zsebeidben, vajon melyikbe dugtad, mikor utoljára használtad azt a vackot, amit kedves színészed csak bunkófonnak hívott.

Lám, elég az ördögöt a falra festeni, máris megjelenik. Megszólal a kicsike, kedves filmzenédet játssza, és keresheted, mert dugdosod magad elől is, amely nem kívánt ismerősöket szerzett neked, mikor egy meleg nyári napon, hogy ne nyomja a zsebedet, kiraktad magad elé a söntéspultra, s a pultos fiú szokatlan kedvességgel tolta eléd a söröskorsót, mert

a lilaszínű kis masina és a balkarodon csüngő ezüstlánc téves képzeteket keltett benne nemi szokásaidat illetően.

Szólt a drága, elég erőszakosan szólított, s mire elhallgattatva lehiggadt benne a mikrocsip, egy ismertelen női hang mondta a nevedet, pontosabban szólva kérdezte, hogy te lennél-e az a bizonyos író, magyar író, hát mi más is?

Mondtad, azaz ismételted a nevedet, hogy igen, persze, te vagy, ki is lehetne más ezen a számon.

„Jaj, de örülök, hogy megtaláltam."

Furcsa volt kicsit, hogy az ismeretlen miért örül ennyire, de talán megtudom, ha beszélek vele.

„Bocsásson meg, hogy zavarom, de a férjem meg én is nagyon kedveljük az írásait."

Ennek, ugye, örülnöm kell. Úgy is tettem, mint aki örül, nem tettem le a készüléket, nem fogtam hárításba, vártam a folytatást.

„Olvastuk a könyvet, amit arról a nagy magyar énekesnőről írt."

Szóval, megint Karády, róla szól a hívás, de mit akar ez asszony, nem akarok sehová utazni, mióta egy debreceni eseményen órákig senyvedtem dilettáns rajongók között a színpadon.

„Ha van kedve, jöjjön el vasárnap a Kőleves kávéházba, a Kazinczy utcába. Délután ott énekel a kislányunk."

Kibújt végre a szög a zsákból.

Kedves asszonyom … itt megálltam, mert éreztem, hogy ki kellene térnem, elhárítani a meghívást, de hirtelen semmilyen kifogás nem jutott eszembe, pedig bármit mondhattam volna, hiszen egy idegen hívott, akinek nem tartoztam semmiféle számadással. Kedves asszonyom… ismételtem magamat, aztán hogy szabaduljak tőle, annyit mondtam, talán odamegyek.

Hálálkodni kezdett, hogy nem fogom megbánni, meg hogy jó műsor lesz, a kislányát Edit Piaf reinkarnációjának tartja a szűk szakma.

Azok a bizonyos lovak mégis a zabba mentek.

Meglehet, nem is így történt. Anita mamája nem hívott fel, nem hívott el a lánya fellépésére. Miért is tette volna majdnem ismeretlenül. Merthogy láttam és hallottam Anitát, azaz, hogy egészen pontos legyek, Godit. De honnét tudta a számomat? Persze, kideríthette. Nem élek remete-életet, és fogadom a hívásokat, keresnek is páran, szerepelek éppen eleget. És ez furcsa, meglehetősen furcsa, hogy anyuka, akit ugyan már felléptettem a *Bűnangyal*ban (na, tudja valaki, kedves Olvasók, hogy mi az? volt a kezükben? bele is lapoztak? netán el is olvasták? na, akkor tudják); Klementina néven álldogál a leánya kórházi ágya mellett. Most

semmiképp sem nevezném el így. Eléggé karikaturisztikus név, s nem akarom már most megbántani, hiszen szereplője lesz majd ennek a regénynek, néha-néha fontos szereplője. Majd találunk neki megfelelő nevet, hátha súg is valaki, hogy hívjuk őt.

Most ez nem is izgat. Annál inkább egy kis cédula, amit a hirtelen előkapott Llosa-kötetben találtam. Egy dátumsorozatot rejtett a félbehajtott cetli. S hiába törtem a fejemet, nem tudtam, s most sem tudok rájönni, milyen időpontokat idéz a tenyérnyi papiros. Ide is másolom gyorsan, hogyha elveszne, legyen nyoma valahol, hátha közben rájövök az eredetére.

febr. 28.
jan. 29.
dec. 20.
nov. 15.
szept. 4.
júl. 30.
júl. 4.
máj. 26.

Már a sorrend is fura, visszafelé halad az időben.

Miért írtam fel?

Miért tettem el?

Megtudom, Isten bizony, meg fogom tudni. S akkor megosztom az Olvasókkal.

Mindenesetre dühítő. Nagyon bánt, hogy én, akit dátumkirálynak hívtak a rokonok gyerekkoromban, most fennakadok ezen a csekélységen.

Gyerünk tovább! Nem kell itt leragadni.